

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. IV. *Æsina* fideicommissi. De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita, per relationem ad schedulam, super qua Notarius coram testibus rogatum fecit, remansa deinde penes ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

ferim resultantem ex institutione piæ causæ, in qua nemo habebat notabile interesse particulare, sine quo falsitates in tot machinationibus omitti non solent.

Et quoad recognitionem, dicitur quod alia non requiritur stante publica fide Notarii, cum ipsa schedula sic effecta sit publicum instrumentum, alia verificatione non indigens, nisi probationes, vel urgentia falsitatis adminicula in contrarium opponerentur, quoniam necessitas formalis recognitionis schedulæ requiritur, ubi ista remanet in terminis scripturæ privatæ, juxta quatuor casus distinctos in Romana testamenti de Fabiis disc. præcedenti; Secus autem in quinto ibidem enunciato, de quo in præfati, ubi scilicet ipsa schedula Notario conservanda consignata est.

Et fortius ubi servata est cautela, quæ dicitur Fulgos super rogitu extenso in dorso ejusdem schedulæ; Alia præsertim convincenti justificatione concurrente, quod schedula signata erat sigillis ejusdem testatoris; Licet enim considerata physica possibilitate, omnia hæc non tollant possibilem suppositionem, quoniam Notarius eundem rogatum repetere potest in schedula supposita, dum deficiebat subscriptio testatoris, ac testium, necnon repetere eandem impressionem sigilli, quod venientes ab intestato dicebant de facili haberi potuisse à testatoris familiaribus in testamento interfectis ob legata ad eorum favorem facta; Sive quia ab exemplari sigillorum veræ schedulæ, novum sigillum construi poterat, cum quo impressiones fierent schedulæ suppositæ, ita ut impossibile sit dare omnimodam certitudinem contrariæ possibilitatis exclusivam; Nihilominus tanta machinatio præsumenda non est, neque cessantibus urgentibus adminiculis, adimenda est Notarii fides à lege, ac à testatore probata. Ad abundantior tamen cautelam, omnemque difficultatem tollendam, mandavit Rota, quod idem Lælius Laurus adhuc vivens proprium characterem recognosceret, & an ea schedula, quæ per Notarium exhibita erat, esset eadem, quam ipse de ordine testatoris conscripserat, prout sequutum fuit.

Sicut à dicto tempore causa usque ad annum 1651. quando iidem ab intestato venientes eam reassumpserunt coram Veraspio subrogato in locum Coccini interim defuncti, coram quo dato dubio, an esset standum, vel recedendum à decisio, in hoc statu per dictos hæredes testamentarios ad eorum defensionem assumptus fuit, (cum de tempore priorum decisionum essem Neapoli in statu scholaris); Reflectendo autem ad veritatem, atque istius tantum sensu retento, credebam decisiones prædictas, quarum fundamenta compendiosè in hac disputatione reassumpta fuerunt, esse iustas, benèque fundatas ex supra insinuatis motivis, & aliis, de quibus ad materiam disc. præced. Solùmque difficultatem faciebat assertio quorundam peritorum in arte scribendi, quod facta comparatione cum aliis scripturis prædicti Lauri scriptoris, ista schedula dissonabat, ac potius videbatur manus imitata, quam vera; Atque huic suspicioni addebantur alia jam dicta resultantia ab omiâ subscriptione testatoris, & testium, quodque Notarius neglexerit debito tempore prothocollare.

Potissimum autem impugnantium fundamentum consistebat in defectu Notarii, quod scilicet in Archivo matriculatus non esset, ideòque testamentum dici non posset redactum ad publicum, & validum instrumentum.

Verum lævia erant fundamenta, quibus merito

rejectis, sub die 8. Martii 1652. prodiit resolutio præcedentium confirmatoria impress. decis. 226. par. 11. recen. cui oppositores acquieverunt, quoniam objectum deficientis potestatis de Notario, sublatum fuit cum solo factò, exhibendo privilegium; Attestationi verò peritorum nulla fides data fuit, & merito, dum idem Laurus testamenti conscriptor, ingenuè schedulæ veritatem recognovit, atque ultra veritatis adminicula in prioribus decisionibus ponderata, accessit alterius testis fide digni depositio utpotè præsentis, quando de commissione testatoris Laurus scripsit, ac involvit, & sigillavit, ideòque non fuit curatum de contrariis suspicionibus utpotè lævibus, cum ad effectum infringendi Notarii fidem, à lege, ac à testatore probatam, conjecturæ, vel suspensiones esse debeant urgentes, ac legis non autem hominis, ut decis. 581. num. 39. & 40. par. 4. rec. tom. 3. & sapius infra in aliis.

AE S I N A FIDEICOMMISSI

P R O

ANTONIO GHISLERIO

C U M

ALMA DOMO LAURETANA.

Casus decisus pro Rotam per Antonio.

De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita, per relationem ad schedulam, super qua Notarius coram testibus rogatum fecit, remansa deindè penès testatorem, qui eam conservandam tradidit Religioso.

Et de aliis ad eandem materiam, præsertim circà schedulæ aperturam, an requirat citationem venientium ab intestato.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De impugnatione testamenti nuncupativi nuncupatione implicita.
- 3 Quid ubi sit tale testamentum per instrumentum publicum super presenti schedula, qua non remanet penès Notarium.
- 4 De circumstantiis suadentibus sinceritatem actus, & excludentibus suspensionem.
- 5 An valeat testamentum minoris ad favorem curatoris, vel ejus uxoris.
- 6 Si in rogitu dicatur schedulam esse scriptam, & subscriptam à testatore, Et reperitur solum subscripta, an id obstat validitati testamenti.
- 7 Quid in hac materia operetur favor piæ causæ.
- 8 An valeat testamentum conditum eadem die mortis præsertim diluculo.
- 9 An, & quando in apertura, & publicatione testamenti requiratur citatio venientium ab intestato.

DISC.

De LUCA
de
testamentis
et
cvi
9

Julius de Amicis de anno 1594. accessit Notario, & septem testibus, exhibita coram eis schedula clausa, & sigillata, in ea declaravit contineri ejus testamentum, ac ultimam voluntatem, post ejus mortem servandam; Factoque desuper rogitu in forma, eam penes se retinuit, declarando dimittere conservandam penes quemdam Religiosum ejus confessorium, qui sequuta ejus morte eam exhibuit Notario, qui recognoscendo esse eamdem sibi traditam, coram Judice, juxta consuetum stylum eam aperuit; Cumque institutus esset hæres Alexander frater cum prælegato cujusdam insignis ville, in qua perpetuum fideicommissum institutum fuit, cum ordine primogenituræ, durante dicti Alexandri linea, deinde aliis lineis vocando ex Thoma Ghislerio viro Claricis ejus fororis, Hinc idem Alexander donec vixit, ex testamento prædicto, tam villam, quam universam hæreditatem possidere professus est, adimplendo etiam aliqua legata; Eodemque jure continuavit Franciscus ejus filius, qui decedens absque prole hæredem instituit Almam Domum Lauretanam, contra quam Antonius ex dicto Thoma descendens, judicium instituit super canonizatione dicti fideicommissi particularis ad ejus favorem; Et introducta causa in rota coram Verospio, sub die 4. Julii 1635. affirmativa prodiit resolutio confirmata dicto Antonio tantum informantem sub die 23. Januarii 1665. Coram Cerro; Concessaque dictæ Almx Domus administratoribus novâ audientiâ, & propositâ causâ sub die 22. Martii 1666. perlitum fuit in decis.

In hæc autem ultima disputatione, dictæ Almx Domus defensores, non solum impugnando fundamenta præcedentium decisionum insistebant super fideicommissi prædicti expiratione in persona Francisci, sed advertentes ad dictam circumstantiam, quod schedula testamentaria non remansisset penes Notarium, sed quod post mortem testatoris exhibita esset à quodam Religioso, cum insupportabili copiosa allegationum farragine, insistebant super dicti testamenti invaliditate, ob possibilem suppositionem alterius schedulæ, transferendo deducta per Paris. conf. 19. lib. 3. Gratian. disc. 973. Cyriac. contr. 444. Alsogr. conf. 96. lib. 2. Atque innixi præsertim auctoritati Rotæ in Romana testamenti 22. Martii 1661. coram Taia, edita in Romana de Fabii disc. 2. exaggerando etiam casum enarratum per Burgos de Pax, de quo Rovir. decis. 95.

Verum spretum fuit objectum, & meritò, adeò ut (reflexendo etiam ad veritatem) iusta videretur resolutio, dum agebatur de testamento ita condito per publicum instrumentum Notarii, cujus fides lex, & testator probasse dicuntur, ideò sequendam, non urgentibus contrariis probationibus, vel urgentibus adminiculis falsitatis, vel suppositionis, cum rigorose probationes circa identitatem exigi videantur, ubi schedula remansit in terminis scripturæ privatæ, juxta casum exemplificatos in d. disc. 2. deducendo in præsentî disputatione easdem auctoritates, & declarationes ibi deductas.

Et quamvis iste casus non caderet sub illis quinque ibi exemplificatis, ita ut tanquam mixtus, pro sexto computari posset, dum super schedula præsentem confectum fuit publicum instrumentum, schedula verò non remansit penes Notarium de cujus fide lex adeò confidit, & sic esset casus mix-

tus participans etiam de primo ibi exemplificato, qui propriè positus est per Bart. qui est hujus formæ testandi auctor, relativè scilicet ad schedulam existentem penes Guardianum S. Francisci.

Attamen in præsentî aliqua satis notabilis major circumstantia accedebat, dum schedula exhibita fuerat Notario, & testibus, atque in ejus dorso, Notarius ejus rogitu extenderat, ex quo eandem recognovit, atque absque difficultate tanquam suum instrumentum reassumpit, ita ut haberetur, ac si penes eundem continuasset, præsertim dum interim fuerat penes eum, cujus fides per testatorem probata fuerat; Si enim, etiam in casu exemplificato per Bart. ex dicta ratione, in schedule recognitione sufficiunt adminicula, quamvis remaneret in terminis scripturæ privatæ, multò magis in præsentî quod redacta erat ad scripturam publicam, atque Notarius, cujus principaliter intererat ut proprium instrumentum ab altero non falsificaretur, illam recognovit tanquam propriam.

Clarius verò ex triplici circumstantia verè omnem difficultatem dirimente; Una scilicet resultantem à dispositionis rationabilitate, ac bono ordine, ita ut intraret verisimilitudo, quæ in his materiis maximum est, ac primarium sinceritatis adminiculum, ut e conversò inverisimilitudo magnam præbet falsitatis suspensionem; Altera, dum Alexander testatoris frater in testamento scriptus hæres, cujus intererat ut potiùs infirmum testamentum, succederet ab intestato, ut ita liberam hæreditatem obtineret, atque à substitutionum vinculis aliisque legatis, ac oneribus exemptus esset, illud non impugnavit, sed approbavit, cum veritatis conficius præsumeretur, eodemque jure continuavit Franciscus filius.

Et quando istius morte sequuta, super hoc fideicommissio habita fuit prima disputatio de dicto anno 1635. & sic de tempore magis proximo, dum recentior erat memoria, haberique poterant personæ informatæ, id non fuit oppositum, unde propterea omninò improbabilis remanebat hujusmodi oppositio ex sola defensorum sublimitate resultantem post diuturnam testamenti prædicti observantiam per spatium annorum 75. & in qua observantia, ut dictum est, magnificandum venit tempus proximum, quando facti recens est memoria, præsertim personarum verisimiliter de illo certam informationem habentium; Et tertia quod tam de tempore confectiois, quam aperturæ, nullus aderat intercessatus, qui hujusmodi machinationem, ac falsitatem fabricare potuisset, dum vocati, vel erant absentes, vel constituti in articulo mortis sequuntæ die sequenti post illam testatoris, vel respectivè infantes.

In plerisque aliis forensibus controversiis, satis frequenter eandem materiam validitatis hujusmodi testamentorum disputavi, in quibus omnibus eadem fuerunt oppositiones, eademque responsiones, præsertim verò in una Casenaten. Testamenti pro Maria Altina de Santolinis, cum Nicolao, & aliis de Altinis ab intestato viventibus, ac impugnantibus testamentum in hac forma nuncupativa nuncupatione implicita in forma publici Instrumenti conditum per Joannem Baptistam Altinum minorem, qui instituit dictam Mariam amitam uxorem Santolini ejus curatoris; Unde propterea ex duobus, venientes ab intestato hujusmodi testamentum impugnabant; Primò scilicet quia confectum per minorem ad favorem curatoris; Et secundò ob non probatam omninò certam identitatem schedulæ, exclusivam possibilem falsitatis, ac

sup-

suppositionis juxta rigorosum sensum *Cyriaci*, & *Gratiani* & aliorum, de quibus supra.

Primum objectum de facili tollebat, quia non eramus in casu dispositionis ad favorem ipsius curatoris, sed *Marix* amite, quæ licet esset uxor curatoris, ita ut suspicari posset, ut id gestum esset in fraudem; Nihilominus dicebam hujusmodi difficultatem forsan cadere posse, quando hæc mulier esset testatori omnino extranea, ita ut erga eam nulla ratio personalis affectionis concurreret; Secus autem dum erat amita, & forsan, circumscripta dispositione statutaria, attentaque illa juris communis, legitima hæres ab intestato; Potissimè quia cessantibus doli, & machinationis urgentibus inditiis, neque ipsiusmet curatoris de jure prohibita est institutio, ex iis, quæ habentur *infra in Romana hereditatis d. 50.*

Quovè ad aliud objectum, illud solutum fuit cum eisdem auctoritatibus & fundamentis, de quibus supra, & in dicto disc. 2. super fidei scilicet adhibenda Notario, non elidibili per solam possibilitatem, minusque per aliquas suspiciones, quæ in contrarium ponderabantur utpotè *leves* & *hominis*, cum ad hunc effectum esse debeant urgentes & legis, ut *decis. 581. num. 39. & sequen. part. 4. recent. tom. 3. & sæpius in præcedentibus sequentibus*; Potissimè dum in facto, majora & efficaciora concurrerant sinceritatis indicia dictas suspiciones omnino suffocantia.

Illud autem aliquam inferebat difficultatem, quod in rogitu Notarii diceretur testamentum esse per testatorem scriptum & subscriptum, cujus contrarium veritas ostendebat, quod scilicet sola subscriptio testatoris concurreret, scriptura verò esset aliena manu, sed ob publicam fidem Notarii, cum adesset subscriptio, per istam dici poterat dictam assertivam verificari, quoniam scriptura per aliquem subscripta, habetur ac si ab eo scripta esset, dum à nobis fieri dicuntur, quæ ab alio de nostro man dato fiunt, atque per nostram subscriptionem approbantur, ut in his specialibus terminis habetur *decis. 263. part. 4. recent. tom. 2. num. 10. & sequen. & decis. 581. num. 14. & sequen. eadem part. 4. tom. 3.*

Et in una *Ugentina* pro Capitulo Terræ Speculæ coram Præfato Judice commissario, sublinui consimile testamentum juxta eandem formam confectum & quadam muliere ad favorem dicti Capituli; Cum enim eadem oppositiones deducerentur pro parte venientium ab intestato, facilius sublata fuerunt, stante favore piæ causæ duplicem operationem in proposito faciente, Unam scilicet cessantis suspicionis falsitatis, dum non agebatur de alicujus privato interesse, sine quo non de facili præsumenda est hujusmodi delicti perpetratio; Et alteram, quia pia causa non subiacet solemnitatibus, & rigoribus juris positivi ad text. in cap. *relatum de testamentis*, ut hoc titulo sæpius.

Infiltebant satis oppositores in eo, quod sequutus esset testatrix obitus eadem die, qua apparebat testamenti consignationem factam esse; Verum erat leve objectum, cum unica die etiam decem testamenta fieri possint; Et tamen *Rota* coram *Pænia* *decis. 478. juxta Venetam alias 697. juxta Lugdunensem* sublinuit testamentum conditum eadem die, qua testator diluculo decesserat, stante possibilitate, quod à media nocte usque ad crepusculum id commodè sequi posset.

Major disputatio fuit super oppositione, quæ fiebat per venientes ab intestato, circa defectum aperturæ, & publicationis, eis prætendentibus id

fieri non posse, nisi coram Judice, citatis legitimis successoribus ab intestato ex deductis *decis. 533. n. 6. & 7. part. 4. recent. tom. 3.* Sed pariter facilis fuit objecti solutio, quoniam examen testium ac citatio venientium ab intestato, & alia requisita desiderata per *DD. in l. 2. ff. quemadmodum testamenta aperiantur*, & in *l. publicari secunda Cod. de testamentis* procedunt, quando agitur de testamento ordinato per viam privatam, secus autem ubi cum interventu Notarii desuper publicum Instrumentum conficiatis, tunc enim scriptura dicitur de per se publica, ideoque absque Judicis auctoritate aliisque solemnitatibus, per ipsum Notarium, adhibitis in isto actu novis testibus, tanquam per novum instrumentum super recognitionis, & aperturæ actu factum, ad publicationem proceditur, ut notant iidem *DD. locis citatis præsertim Castrens. n. 4. bene las. cons. 67. num. 2. lib. 3. Rovit. alios colligens dec. 97. num. 15.* atque ita passim servat praxis, licet frequentius id per Notarium fieri soleat, cum præsentia, & auctoritate Judicis absque tamen citatione venientium ab intestato, quoniam deferretur publicæ fidei Notarii, quam tam lex, quam ipse testator probarunt.

ROMANA

TESTAMENTI,

SEU

LEGATI

PRO

ALEXANDRO BANCO

CUM

JACOBO SALVUCCIO.

Casus decisus per Rotam pro Jacobo.

De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita, invalidi ob cessantem certitudinem schedulæ.

SUMMARIUM.

- 1 **Q**uod non sit superfluum, sed congruat de eadem materia pluries agere, & de ratione.
- 2 Facti series.
- 3 Resolutionis causa.
- 4 De materia l. hac edictali remissivè.
- 5 Quale fuerit resolutionum fundamentum.
- 6 Quod quandoque in decisionibus non deducantur vera fundamenta resolutionum sed alia.
- 7 Expenduntur auctoritates, quæ stant pro annulatione testamenti.
- 8 Quando & quomodo consentientibus deferendum sit.
- 9 Et quomodo ponderari debeant doctrina.
- 10 Datur simile de testibus.
- 11 De applicatione ad casum.
- 12 Falsitates & machinationes, non sunt sine magna utilitate.
- 13 Quod in materia non decur cura veritas.

14 De

De LUCA
de
testamentis
et
CVI
9